

Η Ελληνική γλώσσα του Ομήρου ζει και τη μιλάμε

«Από την εποχή που μίλησε ο Όμηρος ως τα σήμερα, μιλούμε, ανασαίνουμε και τραγουδούμε με την ίδια γλώσσα». Γιώργος Σεφέρης

Από τη Νία Θεοφανίδου

Ποια Ελληνική λέξη είναι αρχαία και ποια νέα;
Γιατί μια Ομηρική λέξη μας φαίνεται δύσκολη και ακαταλαβίστικη;
Οι Έλληνες σήμερα ασχέτως μορφώσεως μιλάμε ομηρικά, αλλά δεν το ξέρομε επειδή αγνοούμε την έννοια των λέξεων που χρησιμοποιούμε.
Για του λόγου το αληθές θα αναφέρομε μερικά παραδείγματα για να δούμε ότι η Ομηρική γλώσσα όχι μόνο δεν είναι νεκρή, αλλά είναι ολοζώντανη.

Αυδή είναι η φωνή. Σήμερα χρησιμοποιούμε το επίθετο **άναυδος**.

Αλέξω στην εποχή του Ομήρου σημαίνει εμποδίζω, αποτρέπω. Τώρα χρησιμοποιούμε τις λέξεις **αλεξίπτωτο, αλεξίσφαιρο, αλεξικέραυνο αλεξήλιο Αλέξανδρος** (αυτός που αποκρούει τους άνδρες) κ.τ.λ.

Με το επίρρημα **τήλε** στον Όμηρο εννοούσαν μακριά, εμείς χρησιμοποιούμε τις λέξεις **τηλέφωνο, τηλεόραση, τηλεπικοινωνία, τηλεβόλο, τηλεπάθεια** κ.τ.λ.

Λάας ή λας έλεγαν την πέτρα. Εμείς λέμε **λατομείο, λαξεύω**.

Πέδον στον Όμηρο σημαίνει έδαφος, τώρα λέμε **στρατόπεδο, πεδινός**.

Το κρεβάτι λέγεται **λέχος**, εμείς αποκαλούμε **λεχώνα** τη γυναίκα που μόλις γέννησε και μένει στο κρεβάτι.

Πόρο έλεγαν τη διάβαση, το πέρασμα, σήμερα χρησιμοποιούμε τη λέξη **πορεία**. Επίσης αποκαλούμε **εύπορο** κάποιον που έχει χρήματα, γιατί έχει εύκολες διαβάσεις, μπορεί δηλαδή να περάσει όπου θέλει, και **άπορο** αυτόν που δεν έχει πόρους, το φτωχό.

Φρην είναι η λογική. Από αυτή τη λέξη προέρχονται το **φρενοκομείο, ο φρενοβλαβής, ο εξωφρενικός, ο άφρων** κ.τ.λ.

Δόρπος, λεγόταν το δείπνο, σήμερα η λέξη είναι **επιδόρπιο**.

Λώπος είναι στον Όμηρο το ένδυμα. Τώρα αυτόν που μας έκλεψε (μας έγδυσε το σπίτι) το λέμε **λωποδύτη**.

Ύλη ονόμαζαν ένα τόπο με δένδρα, εμείς λέμε **υλοτόμος**.

Άρουρα ήταν το χωράφι, όλοι ξέρουμε τον **αρουραίο**.

Τον θυμό τον αποκαλούσαν **χόλο**. Από τη λέξη αυτή πήρε το όνομα της η **χολή**, με την έννοια της πίκρας. Λέμε επίσης αυτός είναι χολωμένος.

Νόστος σημαίνει επιστροφή στην πατρίδα. Η λέξη παρέμεινε ως **παλιννόστηση**, ή **νοσταλγία**.

Άλγος στον Όμηρο είναι ο σωματικός πόνος, από αυτό προέρχεται το **αναλγητικό**. Το βάρος το αποκαλούσαν **άχθος**, σήμερα λέμε **αχθοφόρος**.

Ο ρύπος, δηλαδή η ακαθαρσία, εξακολουθεί και λέγεται έτσι – **ρύπανση**.

Από τη λέξη **αιδώς** (ντροπή) προήλθε ο **αναιδής**.

Πέδη, σημαίνει δέσιμο και τώρα λέμε **πέδιλο**. Επίσης χρησιμοποιούμε τη λέξη **χειροπέδες**.

Από το **φάος**, το φως προέρχεται η φράση **φαινές ιδέες**.

Άγγω, σημαίνει σφίγγω το λαιμό, σήμερα λέμε **αγχόνη**. Επίσης **άγχος** είναι η αγωνία από κάποιο σφίξιμο, ή από πίεση.

Βρύχια στον Όμηρο είναι τα βαθιά νερά, εξ ου και το **υποβρύχιο**.

Φερνή έλεγαν την προίκα. Από εκεί επικράτησε την καλά προικισμένη να τη λέμε «**πολύφερνη νύφη**».

Το γεύμα στο οποίο ο κάθε παρευρισκόμενος έφερνε μαζί του το φαγητό του λεγόταν **έρανος**. Η λέξη παρέμεινε, με τη διαφορά ότι σήμερα δεν συνεισφέρουμε φαγητό, αλλά χρήματα.

Υπάρχουν λέξεις, από τα χρόνια του Ομήρου, που ενώ η πρώτη τους μορφή μεταβλήθηκε – **η χεϊρ έγινε χέρι, το ύδωρ νερό, η ναυς έγινε πλοίο, στη σύνθεση όμως διατηρήθηκε η πρώτη μορφή της λέξεως: ναυτικός, ναυσιπλοΐα**

Από τη λέξη χεϊρ έχουμε: χειρουργός, χειριστής, χειροτονία, χειραφέτηση, χειρονομία, χειροδικώ κ.τ.λ.

Από το ύδωρ έχουμε τις λέξεις: ύδρευση υδραγωγείο, υδραυλικός, υδροφόρος, υδρογόνο, υδροκέφαλος, αφυδάτωση, ενυδρείο, κ.τ.λ.

Από τη λέξη ναυς έχουμε: ναυπηγός, ναύαρχος, ναυμαχία, ναυτικός, ναυαγός, ναυτιλία, ναύσταθμος, ναυτοδικείο, ναυαγοσώστης, ναυτία, κ.τ.λ.

Σύμφωνα με τα προαναφερθέντα παραδείγματα προκύπτει ότι: Δεν υπάρχουν αρχαίες και νέες Ελληνικές λέξεις, αλλά μόνο Ελληνικές.

Η Ελληνική γλώσσα είναι ενιαία και ουσιαστικά αδιαίρετη χρονικά.

Από την εποχή του Ομήρου μέχρι σήμερα προστέθηκαν στην Ελληνική γλώσσα μόνο ελάχιστες λέξεις.

Η γνώση των εννοιών των λέξεων θα μας βοηθήσει να καταλάβουμε ότι μιλάμε τη γλώσσα της ομηρικής ποίησης, μια γλώσσα που δεν ανακάλυψε ο Όμηρος, αλλά προϋπήρχε πολλές χιλιετηρίδες πριν από αυτόν.

Πηγές: Απολλώνιου Σοφιστού Λεξικόν κατά στοιχείον Ιλιάδος και Οδύσσειας
Εκδόσεις Ηλιοδρόμιο.